

PAIKKARIN TORPPA

Paikkarin torppa on merkittävän suurmiehemme Elias Lönnrotin syntymäkoti. Torpan rakensi noin vuonna 1800 Eliaksen isä Fredrik Johan. Torppa on tyypillinen länsisuomalainen vähävaraisen väen koti. Se on kooltaan pieni ja myös matala sekä sisustukseltaan vaatimaton.

Torppa on luonnonkauniin Valkjärven rannalla. Alkuaan sen nimenä olikin Valkjärven torppa, mutta Zakarias Topelius risti Maamme-kirjassaan sen Paikkarin torpaksi. Perusteena oli, että torppa oli rakennettu Paikkari-nimisen sotilasvirkamiestalon maille. Varsin nopeasti kaikki omaksuivat uuden nimen. Lönnrotin syntyessä torppa oli nykyistä pienempi. Tänäpäin torpassa oleva päätykamari on Eliaksen vanhimman veljen Henrikin rakentama, joka osti torpan isältään v 1825 ja asui siinä perheineen kuolemaansa asti v 1838.

Torppa oli Lönnrotin suvulla aina vuoteen 1875 asti. Vieraisa käsissä mökki pääsi pahasti rappeutumaan. Se oli jo tuolloin matkailukohde, mutta valvomattomana matkailijat yöpyivät siellä ja veivät mennessään kaikenlaista matkamuistoina. Se oli hetken jopa purku-uhanalainen.

Hyvin pian Elias Lönnrotin kuoleman jälkeen syntyi ajatus torpan säilyttämisestä jälkipolville sen alkuperäisessä asussa. Sattumalta kunnankokous anoi vuonna 1887, että valtio ottaisi torpan hoitaakseen. Senaatti päättikin vuonna 1899 ottaa torpan valtion haltuun ”säilyttääkseen sen muistona tämän suurmiehen varhaisista vaiheista”.

Fyysikko, myöhemmin professori Theodor Homen hankki valtion varoista avustuksen torpan kunnostusta varten vuonna 1895, koska mihinkään korjaustoimiin ei oltu ryhdytty. Korjaustyön teki ammattilainen K. Sylvander. Alkuperäistä kalustoa Eliaksen taloudenhoitajana vuosina 1854-84 toiminut Miina Lönnrot hankki hyvin, ja osa tehtiin käsityönä Miinan ohjeiden mukaan.

Torppa oli valtion omistama, mutta sen käytöstä vastasi Suomen Matkailijayhdistys, muutaman vuoden myös Sattumalta kunta. Vasta vuonna 1928 saatiin aikaan ratkaisu, jonka mukaan torppa sitä ympäröivine alueineen tuli Museoviraston haltuun (silloinen Muinaistieteellinen toimikunta).

Paikkarin torppa on vuosikymmenten aikana kokenut nousu- ja laskukausia. Kävijämäärät olivat korkeimmillaan 1930-luvulla. Sen jälkeen on tapahtunut hiipumista. Toisaalta Paikkarin torpan tunnettuuskemistä myös vältettiin.

Syksyllä 2011 Museovirasto lopetti Paikkarin torpan museotoiminnan. Se kyettiin turvaamaan kesäaikana Lohjan kaupungin ja vapaaehtoisten voimin. Syksyllä 2012 perustettiin Paikkarin torpan tuki ry. Sen tavoitteena on tukea henkisesti ja taloudellisesti torpan museotoiminnan säilymistä ja kehittämistä samoin kuin Elias Lönnrotin mittavan elämäntyön arvostuksen säilymistä ja vahvistumista. Tällä hetkellä Museovirasto, Lohjan kaupunki ja Paikkarin torpan tuki yhdessä suunnittelevat kehittämistoimia.

Paikkarin torpan alue muodostuu seuraavasta kokonaisuudesta: Lönnrotin syntymäkoti, Lönnrotin patsas, 1920-luvulta oleva matkailumaja, aitta, talousrakennus ja Sampomäki. Aivan vieressä on Lönnrotin perheen taloudenhoitajana toimineen Eliaksen vanhimman veljen tyttären Miinan mökki ja neljän kilometrin etäisyydellä Lammin talo.

Paikkarin torpan aukiolo

Kts http://www.visitlohja.fi/default.asp?kieli=246&id_sivu=115&alasivu=115

Johannes Lohilammen museo

Kts http://www.visitlohja.fi/default.asp?kieli=246&id_sivu=118&alasivu=118

Miinan mökki

Kts http://www.visitlohja.fi/default.asp?kieli=246&id_sivu=625&alasivu=625

Museoviraston kotisivut www.nba.fi